

"SZKOŁA JANCZARÓW"

Proponowany system dyskusji i decydowania (m.in. na temat :IH)

1. Opracowanie tematu 1 (indywidualnie, mały zespół jednogniezdny),
2. Czytanie tematu 1 (indywidualnie, w gniazdach),
3. Dyskusja tematu 1 (zespołowa, międzygniezdna),
4. Wnioski końcowe, elaborat tematu 1 (jw pkt. 3 + sprawca pierwotny).

Ponieważ zadanie (IH) opiewa na trzy tematy, cykl się powtórzy trzy razy (3 x 4 = 12 faz). Ostatnia faza, trzynasta będzie poświęcona sporządzeniu ostatecznego elaboratu, do zatwierdzenia przez R.

Terminarz : opracowanie	1 miesiąc
czytanie	2 tygodnie
dyskusja i wnioski	1-2 dni (w odstępie 2 tygodni od czytania)
jeden cykl tematyczny	ok. 2 miesiące.

Gałość problematyki można zakończyć (starając się) w czerwcu 1983

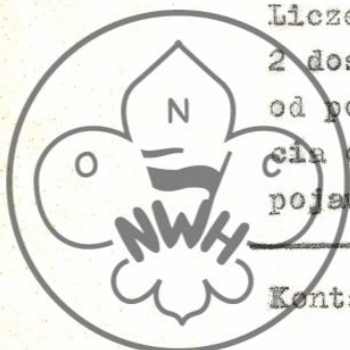
Gospodarz tematu (IH) : "Szkoła Janczarów" (trzy spotkania).

Tematy do dyskusji i decyzji w innych etapach i zespołach (wiążące się lub wynikające z tematu zasadniczego) :

1. "Próby funkcyjnych (funkcyjne)" w tym "próba drużynowego" (nieinstruktorska).
2. "Specjalizacja wędrownicza i służb"-drużyn i drużynowych (też instruktorów).
3. Sprawa PŁCI w harcerstwie (różne programy, próby, metody ?).
4. Sprawa tzw. "działaczy harcerskich" (nieinstruktorów).
5. Starsi harcerze (np. studenci, młodzi robotnicy), którzy nie mają "Harcerskiego życiorysu". W jaki sposób mają zdobywać stopnie i ewentualnie być instruktorami (kiedyś-kiedy ?).

Liczebność reprezentacji, na spotkania międzygniezdne : maksimum 2 doskonale zorientowane osoby, najlepiej te, które znają sprawę od początku jej biegu, zajmujące się tematem "na codzień". Trzecią osobą powinna być zorientowana w równym stopniu sprawą i pojawiać się wymiennie.

Kontakt do wymiany myśli :

2

"SZKOŁA JANCZARÓW"

Zadanie do opracowania: INSTRUKTORZY HARCERSCY

Temat do dyskusji 1: SYLWETKA IDEOWA INSTRUKTORA
/kto może być instruktorem/

Temat do dyskusji 2: PRÓBY I STOPNIE INSTRUKTORSKIE
/jak zostać instruktorem/

Temat do dyskusji 3: OBRZĘDY I "PRZYWILEJE" INSTRUKTORSKIE
/przyjęcie w poczet instruktorów, nominacja,
"Zobowiązanie", przyjęcie kolejnych stopni,
mundur, oznaki, odznaki, "przywileje"/.

Temat 1: SYLWETKA IDEOWA INSTRUKTORA

=====

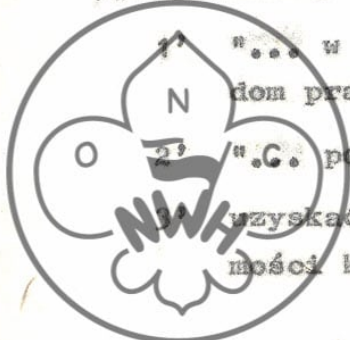
1. Początek "zagadnienia" instruktorów harcerskich, instruktorów ruchu harcerskiego w Polsce wiąże się bezpośrednio z początkiem skautingu polskiego w marcu 1911 r., kiedy grono "pierwszych wtajemniczonych" /wszyscy już zmarli, w większości są obecnie całkowicie zapomniani/, posługujących się rękopisem książki Andrzeja Juliusza Małkowskiego pt.: "Scouting jako system wychowania młodzieży na podstawie dzieła Generała Baden-Powella..." - rozpoczęło z przyzwolenia "Sokoła" pierwszy w dziejach naszego ruchu, instruktorski kurs skautowy we Lwowie. W marcu 1912 r. /na łamach "Skauta"/ ukazały się pierwsze przepisy formalne Związkowego Naczelnictwa Skautowego w zakresie egzaminów dla instruktorów skautowych. Wiadomo również, że pierwszym "dyplomowanym" skautmistrzem polskim był Andrzej J. Małkowski, który w czasie swego pobytu w Wielkiej Brytanii w 1912 r. poddał się tam egzaminom skautowym. Po prostu chciał się sprawdzić i mieć pewność, że to co proponował innym jest dobre i zgodne z duchem skautingu światowego /angielskiego/.

2. Pierwsi polscy instruktorzy harcerscy /skautowi/ musieli
/podkr.nasze/:

"... w możliwie doskonały sposób odpowiadać swemu życiu zasadom prawa harcowego..." /łącznie z abstynencją - JEK/;

"... posiadać zdolności wychowawcze...";

... uzyskać polecenie /referencje/ "... na podstawie dobrej znajomości kandydata przynajmniej dwóch egzaminatorów... lub innych

haromistrzów";

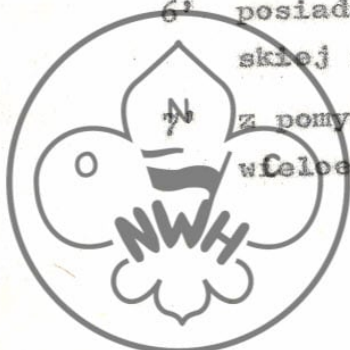
- 4' uzyskać opinię środowiska /gniazda/, w którym działali;
- 5' "... zdać egzaminy haromistrzowskie";
- 6' uzyskać przed egzaminem i przed dopuszczeniem do próby "stopień ćwika /skauta I kl./".

3. Najkrótsze określenie instruktora harcerskiego: ten, który posiada stopień instruktorski; specyficzny typ wychowawcy: starszy brat - przywódca - organizator - ten, który umie wypatrzyć, wyszukać kandydata na instruktora. Z tej specyficznej roli IH wynikają jego szczególne cechy i kwalifikacje.

4. Proste zasady dopuszczania do prób instruktorskich naszych poprzedników da się sprowadzić do następujących wymagań formalnych, które powinny obowiązywać obecnie i odpowiadają na pytanie: kto może być instruktorem harcerskim.

Instruktorem harcerskim /instrukterką/ może zostać Polka-Polak:

- 1' pełnoletni /tj. po ukończeniu 18 lat/ - wiąże się to z pełnią praw obywatelskich;
- 2' będący dobrym harcerzem tj. posiadający harcerską sylwetkę ideową, ukształtowaną Prawem Harcerskim, Przyrzeczeniem Harcerskim i Tradycją Harcerską;
- 3' umiejętnie posługujący się znaną sobie i rozumianą przez siebie metodyką harcerską /także harcerską-zuchową/;
- 4' umiejętnie układający programy działań harcerskich, budujących u siebie i u młodszych braci-harcerzy /wychowanków/ polską, harcerską sylwetkę ideową poprzez metody harcerskie;
- 5' polecony przez minimum dwóch instruktorów harcerskich, w tym co najmniej jednego ze środowiska /gniazda/, w którym działa kandydat na instruktora /polecony przez "mistrza/;
- 6' posiadający przed dopuszczeniem do pierwszej próby instruktorskiej stopień harcerski nie niższy od H0 /otwarta próba na HR/; z pomyślnie zaliczoną /pierwszą/ próbą instruktorską, wieńczącą wieloetapowy "cykl kształcenia".

5. Powstaje pytanie, związane z pewnym stanem patologii harcerstwa polskiego w ostatnich dziesiątkach lat, polegającej na tym, że do funkcji instruktorskich dopuszczano osoby niepełnoletnie /od 16 roku życia/ a za funkcję instruktorską uznano np. przybocznych. Co z harcerzami w wieku 16-18 lat, którzy już prowadzą i będą musieli prowadzić pracę np. jako drużynowi /szczególnie zuchami/? Najprostsza odpowiedź powinna brzmieć: jest to nadal czas "bycia harcerzem-nieinstruktorem", niezależnie od funkcji jaką przypada im pełnić. Starsi harcerze /"wędrownicy-skauci"/ mogą być np. "drużynowymi na próbie" /"... po próbie"/ i mogą mieć swoje oficjalne organizacje formalne w postaci np. Rady Drużynowych /z określonymi, ważkimi kompetencjami/, ale nie oznacza to, że muszą być członkami korpusu instruktorskiego. Oni są lub będą po prostu tzw. kadrami funkcyjną drużyn i zdobywają stopnie harcerskie. Są oni natomiast potencjalnymi kandydatami do pierwszego stopnia instruktorskiego, który mogą uzyskać natychmiast po ukończeniu 18 lat.

Drużynowy, szczególnie bez stopnia instruktorskiego, powinien przejść "próbę funkcyjną" - "próbę drużynowego". /Do prób funkcyjnych zaliczylibyśmy próby: zastępowego, przybocznego, oboźnego, kwatermistrza, drużynowego/. W ten sposób system prób i stopni w Ruchu obejmowałby:

- próby stopni harcerskich - oznaczane na krzyżu /rozkaz drużynowego/;
- próby funkcyjne - oznaczane sznurami /patent/;
- próby instruktorskie - oznaczane liliami /nominacja/.

Szczegóły zagadnienia "prób funkcyjnych" muszą stać się przedmiotem odrębnych opracowań i dyskusji.

6. Instruktor harcerski /spełniający wymagania pkt 4/ może specjalizować się w pracy harcerskiej np. z zuchami, z harcerzami, z wędrownikami, w poszczególnych dyscyplinach wędrowniczych lub służbach np. w żeglarstwie, samarytance, "czerwonych beretach", krajoznawstwie, krótkofalarstwie, pożarnictwie, w "Nieprzetartym Szlaku", ale nie może być tak, by specjalizacja lub służba przesłaniała harcerstwo /patologia pracy i służby!/. /patrz też pkt 17/. Oznacza to jednak, że instruktor harcerski /każdy/ zna podstawowe elementy pracy w ww tzn. grupach wiekowych, każdy ma zasób informacji o zuchach, harcerzach i wędrownikach. Specjalizacja "wędrownicza" lub "służb" musi być dodatkiem, Ośrodkiem G a nie celem samym w sobie. Nie może być tak, że "instruktor" potrafi gasić trzy typy pożarów, ale nie potrafi przy ognisku zaśpiewać aniś jednej, tradycyjnej piosenki harcerskiej. Szczegóły zagadnienia "specjalizacji wędrowniczych i służb" muszą stać się przedmiotem odrębnych opracowań i dyskusji.

7. Z całą powagą i stanowczością trzeba kształtować sylwetkę instruktorów tak, by kobiety-instruktorzy i mężczyźni-instruktorzy mogli znajdować właściwe dla swych płci miejsce w organizacji. Oznacza to konieczność pracy instruktorów w zespołach lub z zespołami "jedno-płciowymi" /może drużyny zuchowe nie/, mimo, że organizacja jest formalnie koedukacyjna. Jest to temat osobny i ważny do dalszej dyskusji, ale sprawa kształtowania sylwetki ideowej instruktora harcerskiego nie może nie uwzględniać tego problemu. Nie jest to bowiem sprawa bagatelna, tym bardziej, że przez lata całe okropnie zaniedbana. Można tu myśleć o kształtowaniu sylwetki instruktorki/a/ - matki-ojca, żony-męża.

8. Instruktor harcerski /kandydat/ musi przystępować do pierwszej próby instruktorskiej w pełni swej wolnej woli /nie z nakazu, rozkazu, rozdzielnika, przepisu, wolny od nałogów, nie uzależniony np. politycznie/ a także ze swej dobrej woli - "bycia dobrym instruktorem harcerskim", niezależnie od sytuacji formalnych, a więc harcerskie "bycie harcerzem - na całe życie". Oznacza to też m.in. społeczne podejście do swych przyszłych obowiązków, do służby harcerskiej /nieetatowe/. Oznacza to znajomość zasad filozofii społecznej /osoba, osoba a społeczeństwo, personalizm, sprawiedliwość, prawda, miłość, prawo naturalne a prawo osoby ludzkiej, społeczna natura człowieka, struktura bytu społecznego, rodzaje bytu społecznego/.

9. Biorąc pod uwagę powyższe wywody /pkt 8/ wydaje się niestosownym i niepotrzebnym zmuszanie instruktora /kandydata/ do składania formalnych "zobowiązań instruktorskich", nie mieszczących się w Tradycji polskiego harcerstwa. "Zobowiązanie..." też powinno być tradycyjne. Nie wyklucza to oczywiście zespołu obrzędów i "przywilejów" instruktorskich. Podpisanie formalnego "zobowiązania" nie ma zupełnie znaczenia w świetle prawa i w wypadku szczególnym w żaden sposób nie chroni instruktora przed niczym, ani mu w niczym nie pomaga.

10. Instruktor harcerski, w swej sylwetce ideowej musi mieć uporządkowany system wartości, wynikający z Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego.

11. Instruktor harcerski musi mieć wyrobioną zdolność postrzegania trójdzielnego obrazu świata /wg Tomaszewskiego/. Oznacza to, że percepcji otoczenia dokonuje przez stwierdzenie "jak jest" /Rzeczywistość/ i konfrontuje to z oceną stanu "jak być powinno" /wyczucie/ oraz ze słowem "jak być może" /możliwość/.

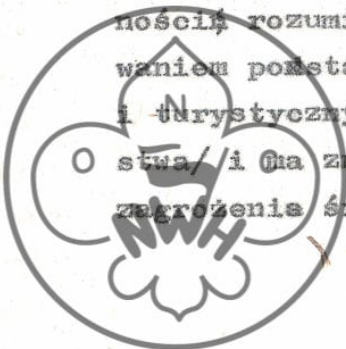

12. Instruktor harcerski powinien być inteligentnym tj. powinien umieć wykonywać pracę umysłową wymagającą wiedzy i sprawności myślenia w różnych dziedzinach życia społecznego /wg Szczepańskiego/. Kryterium inteligencji jest swoista inicjatywność sprawcza, powiązana z odpowiedzialnością, a nie li tylko z pracą wykonawczą.

13. Instruktor harcerski musi również spełniać dyrektywę baden-powellowską: osobisty przykład dla swoich młodszych braci - wychowanków ale to też tzw. chłopięcy /dziecięcy/ duch, duch wspólnoty, działanie na jednostki w zespole, rozumienie potrzeb, poglądów i pragnień harcerek i harcerzy.

14. Wymieniamy jeszcze inne przymioty lub cechy /nie porządkujemy ich/, które powinny znamionować instruktora harcerskiego. Niektóre są może po prostu dyrektywami, są konieczne z praktycznego punktu widzenia, ale też świadczą o zaangażowaniu się kandydata w robotę harcerską.

Rzetelność, bystrość; łatwość obcowania z zespołem; umiejętność prowadzenia gawęd; refleksyjność; umiejętność syntetyzowania zagadnień społecznych i politycznych; duża wiedza fachowa w swej zawodowej dziedzinie; odwaga osobista /próby wodzów/; sprawność fizyczna lub opanowanie własnego kalectwa /wady/; rozwinięta potrzeba czytelnicza /stale czyta pisma harcerskie i jakieś inne wartościowe/; rozwinięta potrzeba wiedzy /gromadzi bibliotekę domową, ma co najmniej 50 książek w tej bibliotece, poza tzw. czytadłami/; szuka odpowiedzi na pytania "u źródeł", a nie byle gdzie i byle jak; zna podstawowe, ważne dokumenty np. o wolności człowieka /"Powszechna deklaracja praw człowieka", ONZ, 1948/; zwalcza bezład moralny otoczenia; uznaje prymat człowieka nad rzeczą, nad materią, przed produkcją i maszyną; rozumie, że bez doskonałych ludzi nie ma doskonałej ekonomii ani polityki; jest tolerancyjny /"nie prześladuje Boga, niezależnie jaki to Bóg"/; jest w pełni świadom i rozumie ideały Filaretów wyrażone w skrócie: O'N'C; rozumie znaczenie odpowiedzialności, wie, że władzę mogą sprawować ludzie, którzy miłują i mają poczucie odpowiedzialności; zdaje sobie sprawę, że najistotniejsze elementy w życiu społecznym to RODZINA I NARÓD; zna etykę solidarności; rozumie znaczenie solidarności społecznej; pracuje nad ugruntowaniem postaw samorządnych; ma własny /gromadzi/ ekwipunek harcerski i turystyczny; czynnie uprawia jakąś dyscyplinę turystyki /krajoznawstwa/ i ma znaczące /mierzalne/ osiągnięcia w tej dziedzinie; rozumie zagrożenia środowiska człowieka, *zwalcza je*; rozumie sens oddziaływań

wychowawczych "nagroda - kara"; rozumie wzrastającą skalę odpowiedzialności, wiedzy i umiejętności instruktorskich na drodze do najwyższego stopnia instruktorskiego /schody odpowiedzialności/ /zob.tabela/.

15. Rozumie się, że kandydat na instruktora może być dopuszczony do próby instruktorskiej po ukończeniu 17 lat życia, zważywszy, że próba powinna składać się z następujących faz /w ciągu których kandydat ukończy 18 lat/:

- 1' kurs teoretyczny ok. 4 m-ce /ok. 120 godzin/,
- 2' kurs-biwak dyskusyjny /2,5 dniowy/ - seminarium, "burza mózgów",
- 3' praktyka w innej drużynie /minimum 3 miesiące/,
- 4' obóz zimowy /zimowisko/,
- 5' obóz letni /zakończenie próby, nominacja/.

16. Fakt stania się pełnoprawnym instruktorem /dorosłym/ - przyszycie lilii, założenie podkładki pod krzyż, ~~musix~~ przyszycie złotej lilijki do czapki, musi być AKTEM DONIOSŁYM, TRWAŁYM PRZEŻYCIEM /zarówno dla kandydata jak i jego otoczenia /Rodzina, przyjaciele, harcerze, drużyna, zastęp/. Oznacza to przecież też początek przejścia lub przejście do ozwartej grupy bractwa harcerskiego - do "włóczęgów" /po ukończeniu 18 lat, przy samodzielnym zawodzie, po skończeniu szkoły, studiów/. To musi być tak ważne lub nawet ważniejsze jak matura lub otrzymanie dowodu osobistego. To poza tym będzie widomy znak jedności harcerstwa /ruchu/, czego dziś tak strasznie brak, ponieważ instruktorzy siebie - a reszta - sobie.

17. Instruktor harcerski~~x~~ przyjmą musi jako zasady generalne /to mieści się w sylwetce ideowej/: ruch harcerski tworzą: zuchy, harcerze, wędrownicy i włóczędzy kierowani przez instruktorów harcerskich /"... od zuchów, aż do szari..."/; rozwój ruchu polega wyłącznie na "równaniu w górę"; ważna jest wyłącznie jakość dobrej roboty a nie jej ilość.

18. Może się rodzić niespokojne pytanie o to, czy w skutek proponowanych działań nie zrobi się z korpusu instruktorskiego jakiegoś zespołu elitarnego tj. wybranego, przesianego, wyselekcjonowanego. Tak jest! Instruktorzy harcerscy muszą być elitą. Muszą być jacyś, muszą mieć określoną wysoką wartość i pozycję. Nie mogą być byle jacy i byle czym się zajmować. Zbyt wielu, jakże wielu mieliśmy poprzedników, którzy swą elitarność przypłacili życiem w służbie harcerskiej, w służbie krajowi. Tym samym nastąpiło swoiste uświęcenie funkcji instruktora

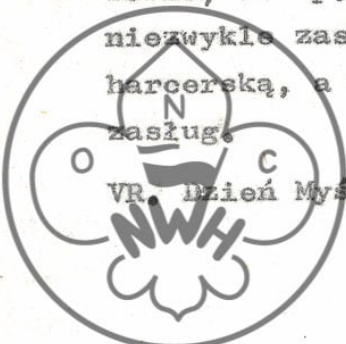
harcerskiego. Powstała tradycja dobrych instruktorów. Nie można odchodzić od tego wzorca, bo to już wrosło w nas, w historię i legendę harcerstwa polskiego. Nie powinniśmy być gorsi.

19. Instruktorzy pielęgnują pamięć o swych poprzednikach oraz otaczają znaczącą opieką seniorów, szczególnie znajdujących się w cięższych warunkach zdrowotnych lub materialnych /bez specjalnych akcji i pogotowia zimowego/. Instruktorzy harcerscy muszą rzeczywiście tworzyć jedną wielką, zróżnicowaną ale jedną RODZINĘ BRACIWA HARCERSKIEGO. Instruktorzy, w miarę dojrzewania i przybywania im lat muszą tworzyć nowe tradycje, zwyczaje i obrzędy w swych macierzystych drużynach, bo tam przecież rodzi się właściwe harcerstwo. Zapytajmy się, sami siebie - ile jest w tej chwili środowisk tak zgranych i zżytych jak środowisko "Czarnej wileńskiej Trzynastki", które mimo, że rozproszone po świecie - jest, egzystuje, działa. Ile jest takich środowisk? Dlaczego tak mało? Wszak zależy to głównie od osobowości instruktorów. Li tylko.

20. W zespołach starszoharcerskich mogą się pojawić starsi harcerze - wędrownicy, którzy ukończyli np. 20-21 lat i nie mają za sobą "życiorysu harcerskiego". Powstaje pytanie, w jaki sposób ci właśnie "starsi harcerze" /np. studenci/ mogą stać się instruktorami. Jeśli złączą edukację od próby "młodzika-ćwika", to po dwóch latach mogliby zbliżyć się do HR. Tymczasem mogliby odbywać "próbę funkcyjną", dla której progiem powinien być stopień "ćwika". Po odpowiednim czasie /wszak nie ma przymusu "bycia instruktorem"/ mogą przystąpić do próby instruktorskiej. Należy za wszelką cenę unikać niejednorodności systemu prób i stopni. Drugi element sprawy "starszych" to tzw. "działacze harcerscy", pracujący w Ruchu Przyjaciół Harcerstwa. Ludzie ci najczęściej nie mogą i nie chcą być instruktorami, i nie można ich uszczęśliwić "na siłę". Bardzo dobrą formą wyróżnienia jest tytuł "działacz harcerski". Sprawy się tutaj jednak nie rozwija. Wymaga ona odrębnej dyskusji. W każdym razie "działacze" nie należy traktować jako instruktorów. Przypomnijmy sobie, że np. vce przewodnicząca ZHP /1939-1945/ Wanda Opęchowska, osoba niezwykle zasłużona dla ZHP i Szarych Szeregów nie była instruktorką harcerską, a w niczym to nie umniejszyło jej pozycji i niebagatelnych

N
zasług

VR. Dzień Myśli Braterskiej, 22.02.1983 r. CHO-JAG-JEK BEJ

Kwalifikacje instruktora /elementy sylwetki, "portretu" instruktora/ harcerskiego

	harcerskie	dodatkowe instruktorskie
osobowościowe	Przyjmujemy, że ma dostateczne kwalifikacje harcerskie, jeśli ma określony stopień harcerski tj. HR oraz jest w swojej drużynie /gdzieś w robocie harcerskiej/ funkcyjnym.	Inteligencja, zdolność postrzegania trójdzielnego obrazu świata, bystrość, refleksyjność, chłopięcy /dziewczęcy/ duch oraz rozumienie młodszych, łatwość obcowania z zespołem. Instruktor ceni i umie budować przyjaźń /braterstwo, miłość/, jest wrażliwy na piękno, prawdę i dobro.
moralno- -ideowe		Bycie przykładem dla młodszych; wolna wola i dobra wola bycia instruktorem, podejście społeczne do służby instr., rozumienie roli instr. i schodów jego odpowiedzialności itp., równanie w górę, dążenie do ~~zwiększenia~~ jakości a nie ilości, rozumienie ONC; posiadanie uporządkowanego systemu wartości, uznawanie prymatu człowieka, zwalczanie bezładu moralnego, tolerancyjność; rozumienie solidarności, odpowiedzialności i istoty sprawowania władzy, rozumienie roli rodziny i narodu oraz tego, że najważniejsi są doskonali ludzie; odwaga, rzetelność.
sprawnościowe /ciała i umys- -łu/, zaintere- -sowania, wie- -dza i umiejęt- -ności		Znajomość, rozumienie i umiejętne posługiwanie się metodyką harcerską, umiejętność układania /dostosowanych do metodyki/ programów działań harcerskich, które prowadzą do budowania harcerskiej sylwetki ideowej u młodszych, budowanie tej sylwetki /w oparciu o metodykę i program/, ew. specjalizowanie się; gawędzenie, rozumienie sensu oddziaływań wychowawczych, "świadomość płci"; syntetyzowanie zagadnień społ. i polit., znajomość dokumentów o prawach człowieka, potrzeba czytelnictwa i wiedzy, wiedza zawodowa; posiadanie ekwipunku harcerskiego i turystycznego, sprawność fizyczna /walka z kalectwem/, uprawianie turystyki itp., udział w obozach, zimowiskach, wędrówkach.

